

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на електронским седницама одржаним 26. јуна 2020. (одлука о именовању комисије) и 24. августа 2020. (одлука о промени члана комисије) донело је одлуку да се образује комисија за оцену докторског рада који је мр Ирена Пантић предала под насловом:

Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

Проф. др. Борко Ковачевић, ванредни професор; Општа лингвистика- (6. фебруар 2018), Филолошки факултет Универзитета у Београду, председник комисије;

Доц. др Андреј Бјелаковић, доцент; Англистика-Енглески језик (19. март 2019.), Филолошки факултет Универзитета у Београду, члан комисије;

Доц. др Александар Вулетић, доцент; Енглески језик (23. фебруар 2017.), Факултет примењених уметности, Универзитет уметности у Београду; члан комисије;

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Мр Ирена (Балтић) Пантић је рођена у Краљеву 1974. године. Средње образовање добила је у краљевачкој Гимназији, док је факултетско образовање стекла на Филолошком факултету Универзитета у Приштини, на коме је 1997. дипломирала и добила звање професора енглеског језика и књижевности. На истој високошколској установи је 2013. стекла звање магистра филолошких наука након што је одбранила магистарски рад *Негативни и њима слични афикси у енглеском језику са рефлексijом на српски језик (морфосемантички приступ)*. Од 1995. године ради у настави, прво као професор у Гимназији у Приштини, а од 2004. као наставник енглеског језика у основној школи „Димитрије Туцовић“ у Краљеву. Од 1999-2004. године радила је као преводилац за хуманитарну организацију „Међународног црвеног крста и црвеног полумесеца“. Од 2018. године ради као предавач за енглески језик на „Високој економској школи струковних студија ПЕД Лепосавић“, високошколска јединица у Краљеву, а од 2019. и на Правном факултету у Косовској Митровици. Повремено је ангажована и као консекутивни

преводац за Градску управу града Краљева, центар за социјални рад у каљеву, Привредну комору и Дом здравља у Краљеву. Секретар је Актива наставника енглеског језика Краљева. Има преко 500 сати стручног усавршавања кроз семинаре и стручне трибине на тему унапређења наставе, иновација и примена технологија у настави.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторски рад мр Ирене Пантић обухвата 243 стране, а сам рад је организован у сегменте који нису јасно нумерички обележени што отежава читање и на моменте збуњује читаоца понављањем исте нумерације. Ипак, већ сам поглед на садржај ове докторске тезе указује да озбиљан рад и темељну, систематски спроведену морфолошку анализу одабраног корпуса.

Кључни сегменти су: Увод (стр.1), Опис корпуса (стр. 8), Методе и технике истраживања (стр.11), Префиксација као морфолошки процес за промену лексичке категорије речи; опште и теоријске поставке, статус и третман префиксације у англистичкој морфолошкој литератури (стр. 12), Однос префиксације са осталим обрасцима творбе речи (стр. 44), Префиксација као начин промене лексичке категоријеу енглеском језику (стр. 49). За овим деловима следи централни део рада који представља анализу укупно 16 енглеских префикса који имају капацитет промене лексичке категорије деривата.

Сегменти су рашчлањени на велики број тематских потпоглавља, чиме је структура рада у одређеној мери ипак учвршћена. Читање рада би било знатно олакшано прецизнијом нумерацијом сегмената и њиховим организовањем под кровна поглавља. Рад садржи додатни сегмент *Литература* (стр. 169) која садржи 43 библиографске јединице, као и два Прилога, Прилог А Каталог речи (стр. 172) са 1536 одредница на енглеском и српском као и Прилог Б, Списак табела (стр. 214). Рад укључује *Биографију аутора*. Приложене су и *Изјава о ауторству*, *Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада* и *Изјава о коришћењу*.

1. У првом сегменту рада (Увод) представљена је структура самог рада, као и предмет и циљеви истраживања. Првом сегменту претходи списак скраћеница који олакшава касније сналажење у анализи.
2. У сегменту под називом „Опис корпуса“ изнети су разлози за одабир онлајн речника као извора корпусаног материјала и њихове предности у донсоу на штампане речнике као и специфичности које га препоручују као извор грађе за истраживање.
3. Трећи сегмент „Методе и технике истраживања“ представља начине, технике, теоријске оквире за спровођење анализе, као и прикупљање грађе. Приступ грађи је

углавном синхронијски, мада је саставни део семантичког описа сваког од анализираних префикса и његов етимолошки профил, па се стога мора рећи да кандидаткиња комбинује синхронијско-дијахронијски приступ.

4. Ауторка сегмент под називом „Префиксација као морфолошки процес за промену лексичке категорије речи- опште теоријске поставке, статус и третман префиксације у англистичкој морфолошкој литератури“ назива првим тематским поглављем. У њему се даје приказ досадашњег истраживања теме из наслова рада у граматикама и лингвистичкој литератури на енглеском језику. Ово поглавље одражава добро познавање релевантне теоријске литературе мр Ирене Пантић као и њено радно владање релевантним морфолошким теоријама насталим у периоду од касног 19. века па до савременог доба. У овом сегменту су представљени и описи неких од префикса и партикула обрађених у корпусу (*de-*, *anti-*, *dis-*, *a-*, *be-*, *en-*, *inter-*, *post-* и слично) онако како их налазимо у традиционалној литератури (Марчанд 1969; Јесперсен 1942; Козиол 1937; Адамс 1973; Зендворт 1975; Бауер 1983; Кверк 1985; Катамба 2006; Плаг 2002; Триас 2007; Шредер 2008; Лерер 2009; Хемавон 2009; Диксон 2014;). Оваквим испрпним и хронолошки поређаним и напоредно постављеним описима енглеских префикса са капацитетом промене лексичке категорије деривата кандидаткиња је на најбољи начин илустровала актуелност теме њеног докторског рада.
5. Наредни сегмент, друго тематско поглавље, како га ауторка зове, „Однос префиксације и осталих морфолошких процеса“ представља наставак претходног. Једно од најзанимљивијих питања којим се овај сегмент бави јесте још увек недовољно разјашњен однос префиксације и композиције у енглеском језику, првенствено због нејасног статуса поједних префикса који се неретко јављају и као слободне морфеме. Овде се првенствено мисли на облике попут *out-*, *under-*, *over-*. У овом сегменту рада се дају различите аргументације за третман сличних творбених облика као префикса или слободних морфема (Бооииј 2005; Диксон 2014; Брагдон 2006), а кандидаткиња мр Пантић објашњава исључивање датих облика из свог корпуса још увек не постојањем консензуса међу морфолозима у погледу статуса оваквих облика. Поред односа префиксације и композиције у овом сегменту се рапсравља и о односу конверзије и префиксације првенствено у смислу основе на коју је додат префикс јер је утврђивање лексичке класе основе при анализи некада замагљено и нејасно услед постојања конвертованих облика глагола или именица те је готово немогуће утврдити да ли у одређеним дериватима поједни префикси имају капацитет промене лексичке категорије или не.
6. Након овога долази централни сегмент рада, тематско поглавље под називом „Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику“, који је заправо анализа прикупљеног корпуса. Овај најобимнији сегмент рада (укупно 115 страна) садржи детаљну и методички вођену анализу следећих 16 суфикса у енглеском језику који показују капацитет за променом лексичке категорије деривата *a-*, *anti-*, *be-*, *de-*, *dis-*, *en-*, *for-*, *in-*, *inter-*, *mid-*, *non-*, *pre-*, *pro-*,

re-, *un-* и *trans-*. Сваки наредни сегмент рада организован је у подсегменте (укупно 16 за 16 обрађених префикса) тако да за сваки префикс понаособ даје анализу према следећим критеријумима:

А) етимолошким где се представља порекло и еволуција одређеног префикса у енглеском језику (део 1).

Б) структурално-семантичким, где се даје опис структуре и преглед значења обрађиваног суфикса. Износе се морфолошке карактеристике сваког префикса, и тамо где постоје, одвајају се хомонимни облици. Код једног броја префикса се разматра и процес лексикализације до којег је дошло кроз историју (део 2). У оквиру овог дела даје се и нумерички изражена продуктивност одређеног префикса у одређеним језичким (морфолошким) контекстима.

В) према дистрибуцији у зависности од лексичке класе основе за коју се везује према лексичкој класи деривата, односно, у ком смеру се дешава промена (нпр. промена именица у глаголе, придева у глаголе, придева у именице и слично) (део 2.1).

Г) према фонолошким особинама префикса. Деривати се класификују и на основу фонолошких својстава у односу на основу (нпр. померање акцента) (део 2.3).

Д) према начину превођења на српски (део 3). У овом подсегменту се прати реализација енглеских деривата одређеним морфолошким обрасцем (префиксом) на српски уз помоћ успостављања семантичких еквивалената (који готово никад нису и формални еквиваленти) где год је то могуће и том приликом се семантички еквиваленти класификују према лексичкој категорији којој припадају у српском. Другим речима, део 3 представља контрастирање енглеских префиксалних деривата са српским еквивалентима.

Последњи део описа сваког обрађеног префикса завршава се закључком и сумирањем резултата који су прегледно дати и статистички обрађени и табеларно приказани. Свака табела на крају подсегмената у оквиру дела 3 садржи податке везане за порекло проучаваног префикса, продуктивност анализираних типова, значење и илутративни пример(и).

7. У сегменту под називом „Закључак“ се сумирају резултати анализе и дају статистички подаци за целокупан корпус.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Ирине Пантић је савесно и зрело урађен рад, писан не само са способношћу за критичку процену релевантне литературе, већ и као значајан допринос разумевању комплексних морфолошких механизма и појава које истражује. Имајући у виду изузетно динамичну природу творбе речи у савременом енглеском језику и процесе који неретко одступају од каноничних механизма, овај рад свакако даје допринос бољем разумевању не само тренутно актуелних творбених модела већ и будућих с обзиром

на творбени потенцијал описаних образаца што се најбоље илуструје обимним копрусом од 2256 анализиране лексеме, од којих је 1536 још увек актуелно у енглексом језику. Вредност и значај одбараног корпуса се још више истиче чињеницом да је скупљен из *Оксфордског речника енглеског језика (Oxford English Dictionary)* који представља златни стандард лексикографске референце када је лексикон енглеског језика у питању. Свакако вредна хвале је и педантност и прецизност при класификовању примера, покрећена детаљним истраживањем како на синхронијском, тако и на дијахронијском нивоу, а да је ауторка при том узимала у обзир и језичке као и вањезичке факторе као што су социолингвистички аспекти описа у случајевима употребе префиксалних деривата у професионалним регистрима. Такође, познавање адекватне литературе и различитих теоријских оквира од традиционалних референци из времена америчког структурализма, преко европског структурализма друге половине 20. века до савремених лексикалистички заснованих теорија.

У централном делу анализа корпуса је исцрпна, сврсисходна, методички вођена и показује да кандидаткиња добро влада материјом. У очи упадају одлично селектирани примери који се крећу од архаизама до неологизама, од облика са ниском фреквенцијом токена до оних који се сусрећу изузетно често у писаним контекстима. Још један значајан елемент овог рада који је свакако вредан и доприноси испрпности и попуности анализе јесу и нумерички исказани подаци везани за продуктивност појединих типова и токена. Док је сама анализа спороведена углавном дескриптивном методом, описа формално-морфосемантичких особина обрађиваних примера, део анализе грађе који се односи на проналажење преводних еквивалената примера из енглеског корпуса (J1) у српском (J2) одликује контрастивни приступ. Кандидаткиња, ослањајући се на ментални лексикон једног броја матерњих говорника српског са високом компетенцијом на J1, настоји да идентификује у J2 елементе који би по свом семантичком садржају у конкретној језичкој ситуацији могли да буду преводни еквиваленти енглеских префиксалних деривата из обрађеног корпуса.

У овом раду, евидентно је да је кандидаткиња уложила изузетан труд да прикупи, класификује, опише и статистички обради копрус у намери да покаже творбени потенцијал за промену класе деривата једног не тако малог броја енглеских префикса.

Сам одабир теме, која није до сада била тако детаљно и дубоко обрађена у литератури, чини ову докторску дисертацију изузетно актуелном, а резултате истраживања и практично примењивим у области превођења, наставе, па и лексикографије.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

VII ЗАКЉУЧЦИ И РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторка дисертација мр Ирине Пантић *Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику* одликује се прегледном, систематичном и доследно спровођеном анализом, анализе што резултира педантно изнетим резултатима чему нарочито доприноси табеларни преглед резултата дат на крају сваког сегмента као и сумарни статистички преглед изнет у Заључку.

Рад садржи велики број примера што олакшава разумевање обрађеног морфолошког феномена. Такође, једна од најзначајних резултата и доприноса јесу резултати везани за нумеричко, скаларно изражавање, мерење продуктивности свих обрађених примера и према осмостепеној скали продуктивности где је са 1 означена врло ниска продуктивност а са 8 висока продуктивност. Резултати истраживања показују да 10 од 16 обрађених префикса спада у префиксе високе продуктивности. То су *anti-*, *de-*, *inter-*, *mid-*, *non-*, *pre-*, *pro-*, *re-*, *trans-*, *un-*. Као непродуктивне кандидаткиња издваја *a-*, *dis-*, *for-*, *be-* у неким случајевима, *en-* у неким случајевима, *re-* у неким случајевима, *trans-* у неким случајевима, док ису се као ниско продуктивни показали *be-*, *en-*, *im-*, *un-* у неким случајевима. Ови резултати указују на творбени потенцијал анализираних феномена као и на отвореност групе префикса. Још један важан допринос докторске дисертације мр Ирине Панитћ јесте и статистички приказан смер промене лексичке категорије деривата који показује савремене трендове. Према резултатима изнетим у дисертацији, далеко највећи борј деривата спада у глаголе (61%) и то од именица. Придеви настају префиксацијом у 32% испитаних случајева и то најчешће од именица.

Резултати контрастирања енглеског и српског путем изналажења ваљаних еквивалента на J2 су значајни јер говоре доста о склопу менталног лексикона говорника на матерњем и страном (другом) језику указујући на активирање одређених морфолошких и /или морфо-синтаксичких образаца и механизма у матерњем језику при контакту са префиксалним дериватима у енглеском.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња мр Ирина Пантић је у докторском раду обрадила значајну и занимљиву тему из области творбене морфологије енглеског језика који данас проживљава можда најузбудљивије и најдинамичније раздобље свог развитка те стога механизми и обрасци његовог богађења представљају сталан изазов за научна исраживања, што је кандидаткиња и препознала одабиром теме. Резултати докторског рада на тему *Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику* пружају одговоре на истраживачка питања која је ауторка поставила на почетку свог истраживања, а која се тичу неканоничног понашања одређеног борја енглеских префикса са творбеним потенцијалом за промену категорије деривата. Штавише, рад пружа много више увида него што би било стриктно неопходно да би се одговорило на постављене циљеве. Кандидаткиња је веома зрело и детаљно приступила анализи користећи квантитативну и квалитативну методологију и показујући способности формулисања стечених сазнања и формирања јасних, научно заснованих, закључака и ставова. Рад обилује практичним

примерима који су увек праћени исцрпним објашњењима. Резултате истраживања је протумачила на релевантан и убедљив начин, а приказала их прегледно и систематично. Кандидаткиња је свесна ограничења свог истраживања и не прецењује његове импликације.

IX ПРЕДЛОГ

Комисија препознаје вредност истрајног и прилежног рада на репрезентативном копрусу кандидаткиње мр Ирене Пантић и предлаже Већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да рукопис под насловом *Префиксација као начин промене лексичке категорије речи у енглеском језику* прихвати као докторски рад који испуњава услове предвиђене законом, а да кандидаткињу мр Ирону Пантић позове на усмену одбрану.

У Београду, 10. септембра 2020. године

КОМИСИЈА

Проф. др Борко Ковачевић, ванредни професор
Филолошки факултет Универзитета у Београду

Доц. др Андреј Бјелаковић, доцент
Филолошки факултет Универзитета у Београду

Доц. др Александар Вулетић, доцент
Факултет примењених уметности
Универзитета уметности у Београду